

Lausunto eduskunnan talousvaliokunnalle Euroopan investointipankin tekemästä EU Covid-19 -takuurahastoa koskevasta ehdotuksesta (EU Covid-19 -takuurahasto)

Euroopan investointipankki (EIP) on tehnyt ehdotuksen yleiseurooppalaisesta takuurahastosta, joka tukisi ensisijaisesti pk-yrityksiä COVID-19 -pandemian aiheuttamassa kriisissä. Laajennetun euroryhmän 7.–9.4.2020 pidetyssä kokouksessa käsiteltiin useita politiikkatoimia, joilla euroryhmä ja Euroopan Unioni voisivat reagoida COVID-19 -pandemian talousvaikutuksiin, ja siinä EIP:n ehdotukseen otettiin myönteinen kanta. EIP:n hallintoneuvoston kokouksessa 16.4.2020 päätettiin takuurahaston perustamisesta ja esitettiin yksityiskohtaisempia sen toimintaa koskevia suunnitelmia.

Valtioneuvoston 23.4.2020 päivätty U-kirjelmä U 9/2020 vp tarkastelee takuurahastoa koskevaa ehdotusta. Siinä yritysluottojen EIP:n välityksellä toteutettavaan takaamiseen suhtaudutaan periaatteessa myönteisesti, mutta siinä esitetään myös, että Suomen mahdollisesta osallistumisesta päätetään vasta sitten kun rahaston toiminnan ehdoista ja yksityiskohdista on saatu riittävä selvyytys. U-kirjelmässä korostetaan myös pidemmän aikavälin kannattavan liiketoiminnan edellytysten olemassaoloa rahastosta saatavan tuen lähtökohtana.

EIP:n mukaan takuurahasto toimii likviditeetin puutteesta kärsivien eurooppalaisten yritysten suojakilpenä. Suurin osa rahaston tarjoamasta rahoituksesta toteutetaan rahoituksenvälittäjille myönnettävien takauksien muodossa. Takauksien avulla tuetaan ensisijaisesti pitkällä tähtäimellä elinkelpoisia yksityisen sektorin toimijoita, jotka olisivat täyttäneet luontoantajan asettamat luottokelpoisuuskriteerit jos COVID-19 -pandemiaa ei olisi ollut.

COVID-19 -pandemian aiheuttama kriisi on kohdistunut erityisen voimakkaasti pk-yrityksiin, ja siksi tuen niille suuntaaminen on perusteltua. On kuitenkin epävarmaa, missä määrin yritykset hyödyntävät parantuneita mahdollisuuksiaan saada luottoja nykyisessä tilanteessa, jossa luotonoton kannattavuutta ja yritysten kykyä maksaa luottojaan takaisin on vaikea arvioida. Vaikka EIP:n takauksilla voikin olla luotonsaannin mahdollistava ja (luottoa ilman takauksiakin saavien yritysten kohdalla) korkoa alentava vaikutus, pelkkä mahdollisuus ottaa luottoa ei poista kannusteita supistaa liiketoimintaa ja irtisanoa työntekijöitä luoton ottamisen sijasta, jos kriisi pitkittyy.

Vaikka EIP:n avulla toteutuva luotonanto voikin olla sopiva väline esimerkiksi innovaatioiden tukemiseen, COVID-19 -pandemiasta kärsiville mutta pitkällä tähtäimellä elinkelpoisille pk-yrityksille annettavan tuen välineeksi EIP:n takaukset soveltuvat huonosti. On perusteltua syytä epäillä, että takuurahaston merkitys jää paljon toivottua vähäisemmäksi, jos sen tuen saajien valintakriteerit määritellään EIP:n nyt suunnittelemalla, Suomen valtioneuvostonkin kannattamalla tavalla.

Helsingissä 4. päivänä toukokuuta 2020

Ilkka Kiema
Tutkimuskoordinaattori, ennustepäällikkö
Palkansaaajien tutkimuslaitos